

К.е.н. Булкот Г.В., студентка Норенко Є.О.

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана», Україна*

Особливості внутрішнього контролю прямих витрат на підприємстві

Одним з основних інструментів контролю підприємств, впровадження якого в сучасних економічних умовах забезпечує умови для досягнення конкурентної переваги над іншими підприємствами, є створення ефективної системи внутрішнього контролю. Внутрішній контроль як такий стає інструментом та засобом контролю ризиків, який допомагає підприємству досягти поставлених цілей та виконати поставлені завдання. Тільки ефективний внутрішній контроль на підприємстві здатний допомогти об'єктивно оцінити потенційний розвиток та тенденції діяльності підприємства, а отже, своєчасно виявити та усунути загрози та ризики, а також підтримувати певний фіксований рівень ризику та забезпечити безпеку. Внутрішній контроль - це процес, який здійснюється радою директорів, керівництвом та іншим персоналом суб'єкта господарювання, покликаний надати обґрунтовану впевненість щодо досягнення цілей, пов'язаних з операціями, звітністю та дотриманням. Основна відповідальність за внутрішній контроль покладається на керівництво. Керівний орган в кінцевому рахунку відповідає за те, щоб керівництво виконувало цю відповідальність [3].

Одним з важливих компонентів внутрішньогосподарського контролю є контроль за витратами, адже витрати безпосередньо впливають на прибутковість підприємства. Ефективне проведення контролю допомагає підприємству зменшити витрати та збільшити отриманий прибуток. В умовах

ринкової економіки як незалежного товаровиробника та оператора метою підприємства є не лише забезпечення соціальних потреб товару, а й отримання економічні вигоди. З закінченням ринкової економіки дефіциту цінова конкуренція між підприємствами зростає з кожним днем. Багато підприємств висунули стратегічну керівну ідеологію «зниження ціни на частку ринку». Ключовим для забезпечення реалізації політики «зниження ціни на частку ринку» є зменшення витрат підприємств. Якщо вони не зменшать свою вартість і сліпо знизять ціну на частку ринку, вони врешті втратять усе і опиняться поза ринком [2].

Витрати поділяються за об'єктом витрат на два типи: прямі - витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом; непрямі - це витрати, що не можуть бути віднесені до певного об'єкта витрат економічно можливим шляхом [1].

Персонал на всіх рівнях підприємства повинен розумно та ефективно розподіляти відповідальність та повноваження щодо внутрішньої діяльності організації. Система контролю витрат дозволяє чітко визначити ефективність витрачання коштів на певний продукт чи послугу вироблену за певний період.

Основними напрямками внутрішньогосподарського контролю прямих витрат: контроль за доцільним використанням матеріалів; контроль за правильністю ведення обліку працівників та виплаті їм заробітної плати, які залучені безпосередньо до виробництва продукту чи послуги; контроль за іншими видами діяльності, які були залучені до виробництва під час звітного періоду [5].

Розглянемо декілька етапів проведення внутрішньогосподарського контролю прямих витрат на підприємстві: попередній (це головним чином встановлення суворої системи бюджету витрат, і бюджет витрат повинен відповідати цілям розвитку підрозділу та економічно ефективним принципам. Одиниці повинні розкласти індекс витрат відповідно до змісту бюджету витрат. Загалом, функція товару визначає структуру товару, кількість деталей, тип матеріалу та квоту споживання, процес виготовлення продукції тощо, тому

функція товару значною мірою визначає рівень собівартості товару. Тому необхідно проаналізувати потреби різних груп споживачів, а потім виробляти продукцію, яка відповідає функціональним можливостям); поточний (це стосується щоденного контролю витрат у процесі формування витрат. На цьому етапі фактично понесені витрати, як правило, контролюються, спрямовуються та контролюються, щоб забезпечити досягнення вихідної цільової вартості. Отже, найкращим способом здійснення контролю в процесі є встановлення стандартної системи витрат, тобто заздалегідь визначеної вартості, яка використовується для оцінки фактичних витрат та вимірювання ефективності роботи за допомогою точного дослідження, аналізу та технічного визначення. У стандартній вартості виключаються в основному непотрібні «відходи». Тому це вважається «необхідною витратою»); наступний (це не лише підсумок контролю витрат після звітного періоду, а й початок контролю витрат у наступному обліковому періоді. Наступний контроль допомагає з'ясувати, які заходи ефективні у цьому робочому процесі, які заходи мають недоліки, щоб узагальнити уроки наступного робочого процесу та запропонувати більш ефективні заходи та методи) [4].

Отже, з наведеного вище можна зробити висновок, що сильний внутрішній контроль є запорукою успіху бізнесу та необхідним для отримання здорового прибутку. Постійне вдосконалення внутрішнього контролю прямих витрат є систематичним проектом, який вимагає від керівників проведення повного спектру аналізу та розгляду, щоб глибоко усвідомити велике значення витрат для значного розвитку підприємства. Посилення внутрішнього контролю за витратами є важливою складовою корпоративного управління, що є потужною гарантією вдосконалення управління, перевірок проти підробки, усунення лазівок та охорони власності

Посилення внутрішнього контролю прямих витрат потребує пошуку контрольної точки та вжиття відповідних заходів контролю в процесі вивчення бізнес-процесу витрат, і це дуже важлива основна робота.

Ключовим для посилення змісту внутрішнього контролю витрат є забезпечення розумного встановлення та обґрунтованого розподілу обов'язків та повноважень установ та посад у підрозділі, що включає бухгалтерський облік, особливо взаємне відокремлення, взаємне обмеження та взаємний нагляд за несумісними обов'язками. Варто пам'ятати, що навіть якщо система внутрішнього контролю є досконалою, її все одно потрібно вдосконалювати. Тому, необхідно створити набір можливих методів оцінки винагороди та покарання, чітко визначити різні показники та методи оцінки, декомпозиювати та впроваджувати індекс витрат пошарово, щоб індекс витрат був справді пов'язаний із життєво важливими інтересами найманих працівників, а також заходи винагороди та покарання можуть бути здійснені з метою остаточного зниження витрат та підвищення економічної ефективності підприємств з метою забезпечення подальшого розвитку.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG4248?an=349> (дата звернення 09.02.2021)
2. Rutgers Accounting Web (2015). Components of Internal Control All. [video] Available at: URL: <https://www.youtube.com/watch?v=P4DHul3DpSQ> [Accessed 22 Sept. 2017].
3. Lakis, V. and Giriūnas, L. (2012). The Concept Of Internal Control System: Theoretical Aspect. *Ekonomika*, [online] 91(2), pp.142-149. Available at: URL: <http://www.zur-nalai.vu.lt/ekonomika/article/viewFile/890/412> [Accessed 6 Oct. 2017].
4. Fan Hangjian, A Study on Internal Accounting Control of Cost, *Contemporary Finance & Accounting*, 2002,7.
5. Dong Linhong, Li Jian, Analysis of Internal Control of Cost, *Shanxi Finance and Tax*, 2003,5.